

Střední škola designu Lysá nad Labem,
příspěvková organizace

**KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY
PŘI VÝSKYTU RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE**

Co dělat, když je zjištěno rizikové chování žáka ve škole či na školní akci:

Tabákové výrobky

Alkohol

Ostatní návykové látky

Šikana

Kyberšikana

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Vandalismus

Záškoláctví

Krádeže

Postup školy při řešení rizikového chování v dopravě a rizikových sportovních aktivit

Postup školy při řešení poruch příjmu potravy

Tabákové výrobky

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- 4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- 5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc, rovněž od jiných subjektů nebo školských zařízení.
- 6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem.

Alkohol

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- 4) V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (sepíše se záznam, který bude obsahovat vyjádření žáka, u kterého byl alkohol zajištěn; dále datum, místo, čas a jméno žáka, u kterého byl alkohol zajištěn (nebo který ho odevzdal) a také podpis tohoto žáka. V případě odmítnutí podpisu uvedeme tuto skutečnost do zápisu. Při zápisu musí být přítomen zástupce vedení školy. Zapsané založit do dokumentace ŠMP a ještě např. okolnosti konzumace alkoholu, zda byly realizovány orientační testy na alkohol a s jakým výsledkem). Nalezená tekutina bude uložena u vedení školy, pro možnost následného dokazování.
- 6) V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- 7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- 8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- 9) Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 10) V případě zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 11) Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Za rizikové a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- 12) V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník v určitých případech provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška) ze zákona § 16 z. č. 379/2005 Sb., Jedná se o situace, v nichž je pedagogický pracovník ve vztahu k dítěti, žákovi nebo studentovi, avšak jen ve „formách výuky“, které představují odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví dětí, žáků nebo studentů nebo jiných osob nebo odůvodněné riziko poškození majetku.
- 13) V ostatních případech důvodného podezření může pedagogický pracovník orientační test provést pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka (více viz níže Příloha). Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Ostatní návykové látky

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci návykových látek v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- 3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- 4) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- 6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.
- 7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- 8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
- 9) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 10) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 11) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.
- 12) Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.
- 13) V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může v určitých případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin, z potu), ze zákona § 16 z.č. 379/2005 Sb. Jedná se o situace, v nichž je pedagogický pracovník ve vztahu k dítěti, žákovi nebo studentovi, avšak jen ve „formách výuky“, které představují odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví dětí, žáků nebo studentů nebo jiných osob nebo odůvodněné riziko poškození majetku.
- 14) V ostatních případech důvodného podezření může pedagogický pracovník orientační test provést pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo souhlasu zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost NL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jak je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka. Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález návykových látek ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- (3) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/přítomna ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má návykovou látku u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

Šikana - Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje se školním metodikem prevence (ŠMP) a výchovným poradcem (VP), informuje ředitele školy (ŘŠ). Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje se školním metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy. V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupracuje se školním metodikem prevence a výchovným poradcem. Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, kyberšikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.

- 1) Odhad závažnosti onemocnění skupiny a rozpoznání, zda nejde o neobvyklou formu šikanování
  - úkol naplňujeme především prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi
  - nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti
- 2) Rozhovor s informátory a oběťmi
  - po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s oběťmi (ne s podezřelými pachateli)
  - při rozhovoru s obětí je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci (je potřeba ochránit ji před možnou pomstou agresorů)
- 3) Nalezení vhodných svědků
  - vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat (vybrat žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování)
- 4) Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky
  - rozhovory zorganizovat tak, aby o nich druzí nevěděli
  - vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků
  - vážnou chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů. Za zásadní chybu je považována konfrontace obětí a agresorů
- 5) Ochrana oběti
- 6) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
  - je to poslední krok ve vyšetřování
  - dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor
  - cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběti, ale i je samé před následky jejich činů
  - zapsaný záznam založit do dokumentace ŠMP
- 7) Výchovná komise
  - v rámci společného setkání pedagogů a žáka-agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních
  - zapsaný záznam založit do dokumentace ŠMP
- 8) Rozhovor s rodiči oběti
  - rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních
  - zapsaný záznam založit do dokumentace ŠMP
- 9) Práce s celou třídou (efekt metody usmíření, oznámení potrestání agresorů)
- 10) Třídní schůzka – informovat všechny rodiče o situaci ve třídě
- 11) Selektivní prevence – informovat o potrestání agresorů, dále se třídou pracovat na budování kamarádských a bezpečných vztahů. Obrátit se na odborníky.

Postup při pokročilé šikaně a nestandardní šikaně

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka (bleskový odhad závažnosti a formy šikany) a bezprostřední záchrana oběti
2. Informování vedení školy – domluva pracovníka, který odhalil šikanu, vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a případně dalších pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování (přerušit výuku, zajistit dohled ve třídě, zamezit komunikaci mezi dětmi).
3. Zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi – rozdělit agresory
4. Pokračující pomoc a podpora oběti – v případě vážnějšího zranění zajistíme lékařskou péči, co nejdříve informujeme rodiče. Nemá-li oběť vážnější zranění, poskytneme jí podpůrnou péči (navodíme pocit ochrany a bezpečí, je-li to možné, klademe otázky ke zmapování vnějšího obrazu).
5. Nahlášení Policii ČR
6. Vlastní vyšetřování – vždy počkáme na vyjádření Policie ČR, domluvíme se, kdo bude šetřit. Výchovný poradce a školní metodik prevence případně začnou s vyšetřováním šikanování podle kroků 1 – 8 při vyšetřování počáteční šikany. Zapsané založit do dokumentace ŠMP.

Kyberšikana

Pojem kyberšikana (někdy se používají i cizí výrazy kyber-mobbing, e-mobbing apod.) představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Kyberšikana se odehrává na Internetu (např. prostřednictvím e-mailů, chatovacích aplikací - napchat, whats app, ICQ , v sociálních sítích – twitter, facebook, na videích umístěných na internetových portálech, sexting, revenge porn) nebo prostřednictvím mobilního telefonu (např. SMS zprávami nebo nepříjemnými telefonáty atd.). Pachatel často jedná anonymně, takže oběť netuší, od koho útoky pochází.

Typické rysy:

- 1) Je časově neomezená – útočník může oběť obtěžovat 24 hodin denně
- 2) Publikum široké - kdokoliv
- 3) Obsah se šíří velmi rychle – prostřednictvím informačních technologií
- 4) Anonymita pachatelů – je zpravidla obtížné, pokud je pachatel zdatný v práci s PC, mobilem apod., vypátrat jeho identitu
- 5) Změna pojetí osobnosti agresora x oběti – anonymita informačních technologií umožňuje útočit i zjevně fyzicky slabším jedincům na zdatné oběti
- 6) Možná neúmyslnost – zveřejnění fotografií nemusí být vždy míněno jako útok na kohokoliv, nicméně může ve výsledku způsobit nepříjemnosti oběti

V právní praxi bývá pojem **šikana** používán jako synonymum pro „**úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu, a které útočí na jeho důstojnost**". Z hlediska výkladu pojmu šikanování není důležité, zda k němu dochází slovními útoky, fyzickou formou, nebo hrozbou násilí. Rozhodující je, kdy se tak děje úmyslně. **Dále musí být splněny tyto podmínky:**

- pachatel se dopustil jednání, které splňuje znaky konkrétního trestného činu tak, jak jsou vymezeny v trestním zákoně
- musí být prokázán úmysl pachatele dopustit se takového jednání a míra společenské nebezpečnosti
- jeho jednání dosahuje intenzity uvedené v zákoně

U trestných činů, jejichž podstatou byla šikana, lze proto předpokládat, že právě s ohledem na rozšiřující se případy podobných jednání bude skutek za trestný čin považován. Šikana bývá nejčastěji postihována podle ustanovení trestního zákona, a to jako:

- trestný čin omezování osobní svobody
- trestný čin vydírání
- trestný čin vzbuzení důvodné obavy
- trestný čin loupeže
- trestný čin ublížení na zdraví
- trestný čin poškozování cizí věci
- trestný čin znásilnění či pohlavního zneužívání

Další možná legislativní východiska –

- 1) ublížení na cti - www.portal.gov.cz – (v sekci > zákony – zákon č. 200/1990 sb., zákon o přestupcích, § 49)
- 2) pomluva - www.portal.gov.cz – (v sekci > zákony – zákon č. 40/2009 sb., trestní zákoník, § 184)
- 3) zákaz natáčení, fotografování a zveřejnění snímků bez souhlasu dotyčné osoby - www.portal.gov.cz – (v sekci > zákony – zákon č. 40/1964 sb., občanský zákoník, § 12-13)
- 4) stalking - www.portal.gov.cz – (v sekci > zákony – zákon č. 40/2009 sb., trestní zákoník, § 353-354)

Co může dělat škola:

- 1) Pracovat na povědomí
- 2) Školní řád musí respektovat i tento fenomén
- 3) Definovat kompetence v rámci školy
- 4) Definovat kompetence mimo školu
- 5) Začlenění tématu do výuky
- 6) Vzdělávání pedagogů
- 7) Podpora pozitivního využívání technologií

Co může dělat pedagog:

- 1) Posílit empatii mezi žáky
- 2) Pracovat na klimatu třídy a školy
- 3) Vést k úctě k druhým
- 4) Dávat pozitivní zpětnou vazbu
- 5) Vytvářet dobré vztahy

Co dělat?

- 1) Rozhovor s účastníky
- 2) Zapojení rodičů
- 3) Diskuze ve škole
- 4) Zapojení učitelů
- 5) V případě podezření vyrozumět orgány činné v trestním řízení

Oběti je třeba doporučit, aby

- neodpovídala
- ukládala důkazy (screenshoty)
- mluvila o tom, co se jí děje

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, hate speech

- 1) Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
- 2) Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- 3) Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
- 4) Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
- 5) Zaměřit výuku na tyto problémy.
- 6) Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
- 7) Pozvat experty k diskusi s žáky/studenty.
- 8) Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.
- 9) V případě závažných projevů (především násilných) informovat bezpečnostní složky (Policii ČR).

Vandalismus

Podmínky zacházení se školním majetkem zakotvit do školního řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. **Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost.** Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.

- Náhrada úmyslně způsobené škody důsledně vymáhejte po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
- Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikujte na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
- Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívejte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žáků a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
- Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
- U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
- O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím ...
- Snažte se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.
- V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek, bude vyrozuměna Policie ČR a OSPOD.

Záškoláctví

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga:

Kontakt s dítětem:

- nutné komunikovat přátelsky bez hodnocení a odsuzování
- hovořit zásadně o konkrétním chování bez nálepkování dítěte
- nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
- zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
- společně hledat cesty k nápravě
- má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i ve škole /tato dobrá vůle nesmí být promarněna/

Rodiče:

- vyjádřit porozumění jejich emocím
- vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
- přeznačkovávat chování dítěte /způsob komunikace mění vnitřní postoj/
- vést k porozumění motivace chování dítěte
- soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
- na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto
- dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují, případně k hledání dalších možností

Učitelé:

- způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči
- vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinným prostředím a výchovným přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat
- vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat

Nevhodné postupy:

Za nejrizikovější v rámci prevence a řešení záškoláctví na školách a školských zařízeních vidíme:

- nedůslednost učitelů v dodržování školního řádu, nastavených pravidel tříd, špatná komunikace s vedením školy, kolegy, žáky
- nejednotný přístup v dodržování nastavených pravidel ve vztahu k řešení záškoláctví
- nekompetentní (mocenská, neprofesionální, žádná) komunikace s rodiči, zákonnými zástupci žáků
- obavy ze setkání s rodiči

Řešení:

Ve **školních řádech** jsou uvedena konkrétní pravidla týkající se postupu školy v případě záškoláctví. Vycházejí z Metodického pokynu MŠMT, č. j. 10 194/2002 – 14 „k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“ ze dne 11. března 2002. Absenci žáků ve škole evidují třídní učitelé. Pokud je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka a žádat vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán.

Ve školském zákoně v § 30 se uvádí, že ředitel školy vydává školní řád, který mj. upravuje práva a povinnosti žáků a jejich zákonných zástupců ve škole, informuje o provozu a vnitřním režimu školy, upravuje podmínky ochrany žáků před sociálně patologickými jevy, obsahuje pravidla pro hodnocení výsledků jejich vzdělání. Školní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole a seznámí s ním zaměstnance i žáky. Informuje o jeho vydání a obsahu zákonného zástupce nezletilých žáků. Tento zákon rovněž v § 31 zmiňuje výchovná opatření. Jde o pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Může je udělit či uložit ředitel školy nebo třídní učitel.

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost.

Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.

Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

Pokud žák řádně neplní povinnou školní docházku, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, o nich pojednává § 31 školského zákona. Výchovným opatřením v systému základního vzdělávání je speciálně věnována Vyhláška č. 48/2005 Sb., § 17. Pokud žák poruší povinnosti stanovené školním řádem, lze mu podle závažnosti tohoto provinění uložit napomenutí třídního učitele, důtku třídního učitele nebo důtku ředitele. Pravidla pro jejich ukládání stanoví školní řád. (Tato opatření zpravidla předcházejí před snížením stupně z chování.) Třídní učitel oznamuje uložení důtky třídního učitele řediteli školy. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání na pedagogické radě. Uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonnému zástupci. Zaznamenává se do dokumentace školy (do katalogových listů).

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. V rámci sociálně právní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají **kurátoři pro děti a mládež**. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci s rodiči a se školou. Postupují mj. podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Oznámení školy o zanedbání školní docházky je přiděleno referentovi, který projednává přestupky (kurátor pro děti a mládež oznámení dostane jen na vědomí). Ten zváží, zda jde o přestupek nebo se může jednat o trestný čin. (V tomto případě se věc posílá na příslušné oddělení Policie ČR). Pokud si referent není zcela jistý, posílá věc k posouzení státnímu zástupci na Okresní státní zastupitelství. Po prostudování oznámení, pokud jsou materiály o vině rodičů dostačující a referent usoudí, že je již není třeba předvolat, proběhne zkrácené příkazní řízení, při němž se bez nařízení jednání vydá rozhodnutí ("příkaz") o vině rodičů nebo zákonných zástupců. Mohou dostat napomenutí nebo pokutu do výše 3 tisíc Kč. V tomto případě se náhrada nákladů na řízení neplatí. Kdyby s příkazem zákonní zástupci nesouhlasili a odvolali se, příkaz by se zrušil a proběhlo by nezkrácené příkazní řízení. To bývá zahájeno také v případě, jsou-li o vině rodičů pochybnosti. Jde o ústní jednání. Zákonní zástupci jsou předvoláni jako obvinění. Za nezkrácené řízení se platí také náhrada nákladů řízení ve výši 1000 Kč (lze odpustit, nutno zdůvodnit). Pokud vyjde najevo, že rodiče nejsou vinni, řízení se odloží nebo zastaví (např. v případě, když rodiče dítě do školy vodí a ono pak opakovaně utíká). Je třeba rozlišovat, zda se jedná o **nedbalost** nebo **úmysl neposílat dítě do školy**.

V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, pokud již byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postiženi pro přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo je-li neomluvená absence žáka příliš vysoká, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Případ je řešen na obvodním oddělení policie ČR podle místa trvalého bydliště žáka jako trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže. Policie ČR vychází z Trestního zákona (Zákon č.

140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a Trestního řádu (Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů). Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (Trestné činy proti rodině a mládeži), kde je podrobně popsána skutková podstata trestného činu včetně trestních sazeb. (Kopie hlášení o zanedbání školní docházky se zasílá okresnímu nebo obecnímu úřadu). Nasvědčují-li skutečnosti tomu, že jde o trestný čin, zasílá Policie ČR případ soudu. Ani u soudu nemusí vždy proběhnout jednání. Někdy jde pouze o příkazní řízení (nikdo není předvolán). Pouze v případě, že je vyslyšáno dítě jako nezletilý svědek, je přizván k účasti na soudním řízení kurátor pro děti a mládež. Ten v obou případech vždy obdrží kopii rozsudku. Podle rozsudku se pak procuje s rodinou a dítětem.

Krádeže

Informaci, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání, sdělte žákyním a žákům od počátku jejich docházky do vaší školy. Užitečné formy vštěpování bývají nejrůznější příběhy, při kterých děti buď dojme, anebo rozčílí následek takového jednání.

- Do školního řádu zapracujte sankce, které škola použije v případě, že se někdo dopustí krádeže při poskytování školských služeb nebo při činnostech s nimi přímo souvisejících.
- Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, by měl mít možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem nebo ředitelkou školy.
- Pečlivě se zabývejte příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
- S náhradou způsobené škody postupujte jako u vandalismu. Preferujte nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvejte na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
- Zákonné zástupce poškozeného informujte ihned, zákonné zástupce zloděje vyrozumívejte vždy až poté, kdy budete přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly.
- Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy. Událost hlásíte na Policii ČR také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.
- Každou nahlášenou krádeží se zabývejte, vyšetřujte ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budete k dětem mít proslovy o krádežích, **nezačínajte je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor** a vy jste jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, **jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj**. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínajte tímto způsobem.
- krádeži a jejím šetření proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím.....

Postup školy při řešení rizikového chování v dopravě a rizikových sportovních aktivit

Má-li zaměstnanec školy podezření, příp. zkušenost s výrazně rizikovým chováním žáka v dopravě či při sportu, informuje výchovného poradce, popř. konzultuje s příslušnou pedagogicko - psychologickou poradnou. Škola dále informuje zákonné zástupce žáka, o jednání provede zápis do dokumentace ŠMP.

Postup školy při řešení poruch příjmu potravy

Má-li zaměstnanec školy podezření na poruchy příjmu potravy u žáka, naváže osobní kontakt s žákem a vždy informuje zákonného zástupce. V případě zájmu ze strany žáka nebo jeho zákonného zástupce nabídne možnosti odborné pomoci. O jednání se zákonnými zástupci žáka provede zápis do dokumentace ŠMP.

Postup školy při podezření na týrání či zneužívání dítěte

Má-li zaměstnanec školy podezření na týrání či zneužívání žáka (změna v chování, zhoršení prospěchu, špatná hygiena, modřiny, úzkostné až vyděšené reakce, otálení s odchodem domů, trvalý hlad, únava, neomluvené absence) postupuje takto:

1. Naváže s žákem osobní kontakt.
2. Informuje třídního učitele, výchovného poradce, školního metodika prevence, vedení školy.
3. Třídní učitel vyzve rodiče ke konzultaci, kde požádá o vysvětlení změny v chování žáka. Z jednání provede zápis, který založí do dokumentace ŠMP.
4. V případě potřeby po posouzení konkrétní situace (při podezření ze sexuálního zneužívání vždy) kontaktuje orgán sociálně právní ochrany dítěte, event. Policii ČR.

Shrnutí:

Vnitřní řád školy definuje

opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a povinnosti s nimi spojené

Všem žákům je zakázáno:

- kouřit v prostorách školy, dílen PCv a v jejich bezprostřední blízkosti, mimo školu při činnostech organizovaných školou
  - v prostorách školy, dílen OV a při činnostech organizovaných školou požívat alkoholické nápoje, drogy a jiné zdraví škodlivé látky a jejich donášení a přechovávání v prostorách školy
  - nosit, držet, distribuovat a zneužívat návykové látky
  - šikanovat jakýmkoli způsobem své spolužáky
- tolerovaná absence (omluvená) – 25 % (při větší absenci neklasifikovat)

Porušení těchto pravidel bude kázeňsky postihováno a může být i důvodem k vyloučení ze školy (viz kritéria hodnocení).

Se školním řádem a sankcemi za jeho porušení jsou seznámeni žáci i rodiče.

Výchovná opatření:

A. V případě, že selhala preventivní opatření školy, a v případě podezření, že žák zneužívá návykové látky, škola:

1. Provede diskrétní šetření a pohovor se žákem. Doporučí mu rozhovor s odborníkem prostřednictvím linky důvěry, popřípadě zprostředkuje první kontakt s odborníky PPP, zdravotnického zařízení, K-centra, střediska výchovné péče apod.
2. Při důvodném podezření škola kontaktuje rodiče, eventuelně zákonného zástupce žáka a upozorní je na další postup školy. V případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy při nebezpečí z předávkování a trvalého poškození zdraví včetně vzniku návyku hraničícího s bezprostředním ohrožením života kontaktuje škola zdravotnické zařízení.
3. V případě negativní reakce rodičů na sdělení skutečnosti a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, škola uvědomí sociální odbor.

B. V akutním případě, po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole, nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování, ředitel školy nebo pověřený pracovník dle pokynů ministra:

1. kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, resp. zákonného zástupce.
2. uvědomí okresního metodika prevence

V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče škola

3. uvědomí OSPOD
4. oznámí věc policii